

Толубко О.*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ЧИННИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Глобалізація міжнародних відносин, формування глобальної інформаційної інфраструктури і спільної інформаційної спадщини людства, міжнародна інформаційна політика, спрямована на економічну, політичну і культурну інтеграцію світових спільнот на основі використання нових перспективних технологій, вільному доступі і обміну інформацією виступають характерними ознаками нового етапу розвитку людства – інформаційного суспільства. Суспільства, в якому на перше місце виходить не доступ до ресурсів, наявність виробничих потужностей або капіталів, чим характеризувалося індустріальне суспільство, а здатність до нововведень, доступ до інформації, інтелект, знання.

Необхідність переходу до інформаційного суспільства обумовлюється становленням і домінуванням у світовій економіці нових технологічних укладів, переходом інформаційних ресурсів в реальні ресурси соціально-економічного розвитку, задоволенням потреб суспільства в інформаційних продуктах та послугах, зростанням ролі інформаційно-комунікаційної інфраструктури у системі суспільного виробництва, вдосконаленням освітньої, науково-технічної і культурної сфери.

Проникнення інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життєдіяльності та збільшення відповідно продуктивності й ефективності усіх соціально-економічних процесів та явищ, обумовили формування інформаційної економіки й суспільства. Дослідження у глобальному контексті розвитку інформаційно-комунікаційних технологій як складової інформаційної економіки дає змогу виміряти потенціал розвитку країн, а також рівень їх міжнародної конкурентоспроможності.

Розвиток комунікаційних технологій обумовлює зміну інституціональних і організаційних взаємодій у суспільстві, домінуючою тенденцією світового економічного розвитку стає формування інформаційної економіки, тоді як фундаментальні положення економічної теорії недостатньо враховують просторово-часові зміни інформації як транзакційного фактору діяльності [1]. Інформаційно-комунікаційні технології та інформаційні ресурси стають важливим джерелом зростання й підвищення рівня конкурентоспроможності економіки в умовах асиметрії глобального розвитку світового господарства. Все це обумовлює актуальність і необхідність економічного дослідження інформаційних аспектів економіки, визначення ролі та місця інформаційно-комунікаційних чинників в глобалізації бізнесу. Проте на сьогодні відсутня цілісна економічна концепція інформації, не визначено ключові інформаційні аспекти в економічних процесах суспільства, що безпосередньо впливає на управління економікою та зниження її конкурентоспроможності.

Класиками теорії інформації, які в перші половині ХХ століття зосередили свій аналіз на кількісному аспекті поняття на базі математичної теорії інформації є К.Шеннон,

* здобувач кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мазуренко В.П.

А.Н.Колмогоров, Н.Вінер, В.Глушков, У.Ешбі та інші. Серед перших дослідників поняття інформації як економічної категорії був А.Харт. Він розглядав інформацію як одну із причин успіху діяльності фірми на фінансовому ринку. Подалі в літературі з'явилася досить багато підходів до аналізу інформації і інформаційного ресурсу щодо економічної системи суспільства. Зокрема, У.Баумоль, Г.Саймон, К.Ерроу досліджували поведінку суб'єктів ринку в залежності від їх інформованості, а Ф.Найт визначив інформацію як величину, обернену до невизначеності. К.Ерроу в своїх дослідженнях визначив такі ключові тези, як те, що інформація має економічну цінність; отримання і передавання інформації пов'язане з певними витратами; інформаційна складова економічної системи є універсальним ресурсом і має вирішальне значення у виробництві товарів і послуг [2]. Інституціоналіст Р.Коуз широко використав поняття інформації в своїй теорії трансакційних витрат. Одночасно Дж.Стіглер дослідив залежність ефективності ринків від кількості інформації, яка є доступною для агентів даного ринку. Проблему інформаційної асиметрії започаткували в економічній науці Д.Акерлоф, М.Спенс та Д.Стігліц.

Іншим напрямком є дослідження ролі інформації в формуванні концепції постіндустріального або інформаційного розвитку та власне інформаційної економіки. Основні ідеї інформаційної економіки було сформовано такими дослідниками як Дж. Гэлбрейт, Д.Белл, П. Сорокін, Р. Ароно, Я. Тінберген, Б. Гейтс, М. Кастельс, А. Тоффлер, Д.Марганд, І.Масуда, Ф. Хортон. Термін «інформаційна економіка» було уведено до обігу М. Поратом у 70-х роках ХХ століття і подалі досліджувався у працях Ф.Махлупа, Дж. Стіглера, К.Ерроу та інших. Еволюційні процеси становлення інформаційного суспільства також відображено в дослідженнях П.Друкера, який використав поняття «інформаційних революцій», та Р.Ноллана. Останній розробив теорію стадій розвитку, яка висвітлює логіку становлення інформаційної економіки. Серед українських та російських вчених, що займаються проблематикою інформаційно-комунікаційних технологій, формування інформаційної економіки та інформаційного суспільства можна виділити А.Румянцева, В.Іноземцева, Е.Маймінеса, О.Дьоміна, Р.Капелюшнікова, С.Малахова, Г.Поцепцова, В.Гужву, О.Михайловської, В.Новицького, С.Сіденко, А.Філіпенка, А.Швецова, Д.Плахотного, А.Московського, А.Аузана, Р.Заблюк, Р.Малахінову та інших.

Інформація в економіці проявляється в багатьох аспектах. На сьогодні інформація перетворилась на глобальну проблему, тобто має міжнародний характер. Інформаційний фактор здійснив у житті цивілізації ХХ століття найбільш глибокі зміни за всю її історію: він об'єднав світ в єдину систему, яка функціонує у режимі реального часу. Важливою ознакою глобальної ролі комунікації є стрімке підвищення суспільної цінності інформації (хоча інформація завжди мала високу вартість у суспільстві), але тільки у ХХ столітті інформація перетворилась у стратегічний ресурс людства.

Література:

1. Иншаков О.В. «Ядро развития» в контексте новой теории факторов производства / О.В. Иншаков // Экономическая наука современной России. - 2003. - № 1. - С.17.
2. Эрроу К.Дж. К теории ценового приспособления / В кн. Теория фирмы; Под.ред. В.М.Гальперина. – СПб.: Экон. шк., 1995 (Вехи экономической мысли; Вып. 2). – С.432-447.